

Policy Brief

DRONELE CA INSTRUMENT DE PRESIUNE HIBRIDĂ: SECURIZAREA SPAȚIULUI AERIAN EUROPEAN ÎN FAȚA ATACURILOR RUSEȘTI

Laurențiu PLEȘCA, expert în securitate europeană

● INTRODUCERE

În ultimii ani, dronele militare au devenit un mijloc de presiune geopolitică asimetrică de prim rang. Atacurile cu drone rusești în războiul din Ucraina au dat peste cap granițele spațiului aerian, iar zeci de state europene au raportat incursiuni provocatoare. NATO analizează măsuri defensive, inclusiv desfășurarea de drone de supraveghere și relaxarea condițiilor impuse piloților de pe avioanele de luptă pentru deschiderea focului, iar lideri europeni precum Emmanuel Macron avertizează că orice dronă care încalcă spațiul aerian al UE „poate fi distrusă”. În Parlamentul European, zborurile neautorizate rusești asupra Suediei, Norvegiei sau Danemarcei au fost semnalate ca parte a „războiului hibrid” purtat de Kremlin împotriva UE. În acest context tensionat, Republica Moldova, țară situată între Ucraina (aflată în război) și România (stat NATO), a înregistrat la rândul său mai multe incidente grave cu drone, semnalate oficial drept „amenințări grave la adresa securității naționale”. Astfel de evenimente nu sunt izolate și confirmă necesitatea urgentă de a

consolida frontiera aeriană a Europei de Est, precum și securitatea în regiunea Mării Negre.

● DESCRIEREA PROBLEMEI

În Republica Moldova, intruziunile repetate de drone rusești au generat îngrijorări majore. Conform Ministerului Apărării, din anul 2022 au fost raportate peste 29 de cazuri de survolări neautorizate de rachete și drone peste teritoriul național și 14 cazuri de depistare a fragmentelor de drone, rachete, drone momeală.

Cel puțin trei drone de tip Shahed, cu încărcătură explozivă au căzut pe solul moldovenesc. Autoritățile de la Chișinău au reacționat ferm, unde în februarie 2025 ministerul de Externe a convocat ambasadorul rus pentru protest după ce două drone au explodat la sol pe teritoriul R.Moldova, iar președintele Maia Sandu a recunoscut că statul nu are mijloace proprii de apărare antidrone. Aceste incursiuni vulnerabilizează suveranitatea și neutralitatea oficială a Republicii Moldova, punând în pericol siguranța cetățenilor și coeziunea socială.

Aceste incursiuni vulnerabilizează suveranitatea și neutralitatea oficială a Republicii Moldova, punând în pericol siguranța cetățenilor și coeziunea socială.

Într-un mediu politic deja tensionat (între presiunile hibride ale Rusiei și sprijinul pentru Ucraina), astfel de incidente pot destabiliza echilibrul intern și relațiile cu partenerii externi. Războiul din Ucraina și tensiunile pe flancul estic al NATO amplifică fenomenul, deoarece forțele rusești testează capacitățile de reacție europeană prin mijloace hibride.

● PRIVIRE DE ANSAMBLU

Roi de drone militare în formație - astfel de roiuri pot copleși apărarea aeriană și exemplifică modul în care Rusia poate dirija simultan sute de drone în războiul din Ucraina, folosind unele dintre ele pentru a testa și epuiza reacțiile statelor din vecinătate. În originea fenomenului stă strategia extinsă de război hibrid a Rusiei împotriva Occidentului. Moscova lansează atacuri masive cu drone (în octombrie 2024 peste 2.000 de aparate asupra Ucrainei) și trimite dispozitive aeriene fără explozivi (drone momeală) pentru a forța apărarea adversarului să ceară mai multe resurse. Principalii actori sunt: armata rusă, precum și serviciile de informații rusești care coordonează operațiunile, instituțiile de securitate naționale (Poliția de Frontieră națională, Poliția Aeriană sub comandă NATO) și Ucraina, precum și aliații euroatlantici care încearcă să răspundă unit. Comunitatea internațională vede aceste incursiuni ca parte a unui război hibrid sistematic: rezoluția Parlamentului European acuză Rusia de provocări deliberat organizate în spațiile aeriene ale Poloniei, României, Estoniei etc. și susține măsuri „coordonate și proporționale” pentru contracararea oricăror amenințări aeriene, inclusiv doborârea dronelor ostile. Publicul din regiune privește cu alarmă astfel de evenimente, iar campaniile de informare, adesea contradictorii, alimentate de campanii de dezinformare, cultivă senzația că Europa „este deja în război”.

AMENINȚĂRILE HIBRIDE PRIN DRONE IAU MAI MULTE FORME CONCRETE:

- **Încălcări repetate ale spațiului aerian:** Drone rusești neidentificate au traversat provocator granițele țărilor NATO/UE din flancul estic (Polonia, România, Estonia etc.), atrăgând reacții de interceptie aeriană. Mai grav, Rusia nu s-a oprit la drone, unde în Septembrie 2025 s-au înregistrat exemple ale incursiunii aeronavelor rusești de luptă MIG-31 (3 la număr) în spațiul aerian estonian. Astfel de incursiuni subminează suveranitatea spațiului aerian NATO și deturbează resursele aliaților, existând riscul unei conflagrații mondiale.
- **Atacuri aeriene cu drone:** Aparatele Shahed (adaptate de Rusia, pe nume Gheran-2) încărcate cu explozivi sînt folosite în atacuri asupra infrastructurii ucrainene (porturi, depozite, baze militare), însă fragmente ale acestor drone au căzut și pe teritoriul Republicii Moldova sau României. Aceste atacuri vizează direct aeroporturi, rețele electrice sau ținte civile.
- **Perturbarea traficului civil aerian:** „Drone-șoc” care au survolat inclusiv baze militare au determinat închiderea temporară a curselor aeriene comerciale în aeroporturi din Belgia, Danemarca și Germania. O astfel de strategie paralizează transportul civil și stârnește panică în rândul populației europene, având ca scop reducerea sprijinului militar pentru Ucraina.
- **Război psihologic și dezinformare:** După fiecare incident, părțile implicate folosesc narațiuni opuse. Republica Moldova și aliații occidentali denunță „incursiuni agresive” ale Rusiei, în timp ce oficialii de la Moscova îi acuză pe alții de provocări false sau nedovedite. Această luptă a cuvintelor face parte din campania hibridă, generând confuzie și neîncredere în informațiile oficiale.

● SITUAȚIA ACTUALĂ

Republica Moldova și partenerii săi iau măsuri defensive, dar există încă lacune semnificative. În 2023 a fost instalat un radar performant de supraveghere aeriană (14 mil. EUR, cu ajutorul companiei franceze Thales), iar Uniunea Europeană a anunțat că va furniza Moldovei, în 2025, echipamente specificate pentru interceptarea dronelor. Deși nu avem prea multe detalii, fiind vorba despre un contract militar, este probabil ca Chișinăul să primească sisteme de bruiaj sau/și sisteme de apărare antiaeriană cu rază scurtă de acțiune, precum SHORAD, capabile să doboare drone de tip Shahed.

Ministerul Apărării a propus prima lege specială pentru apărarea spațiului aerian, care autorizează interceptarea și distrugerea dronelor neautorizate.

Poliția de Frontieră patrulează în colaborare cu Ucraina și România pentru a depista rapid zborurile suspecte, iar NATO a lansat misiunea „Eastern Sentry” pentru a consolida apărarea țărilor de pe flancul estic. În plus, UE intenționează să finanțeze instalarea de sisteme de apărare antidrone în statele membre, iar Parlamentul European promovează ideea unui „zid antidrone” european pe flancul estic.

Totuși, există deficiențe majore: sistemele antidrone actuale ale Republicii Moldova pot intercepta doar aparate mici, nu și dronele cu rază lungă de acțiune (tip Shahed) folosite de Rusia. Moldova nu dispune de forțe aeriene proprii pentru reacție imediată, depinzând de sprijin extern în caz de război. Deocamdată, legea propusă și adoptată de Guvern este bună,

însă trebuie extinsă cu asigurarea de capacități, iar procesul de modernizare a echipamentelor necesită timp și resurse. Situația are un impact direct asupra populației, unde cetățenii moldoveni trăiesc cu teama că un accident aerian ar putea avea consecințe grave, iar comunicarea publică limitată poate lăsa loc de interpretări. De exemplu, Reuters notează că cele două drone din noiembrie 2024 „au pătruns în spațiul moldovenesc și au aterizat în adâncimea teritoriului, punând în pericol populația”, iar autoritățile condamnă aceste acte ca pe agresiuni deliberate. În același timp, declarațiile mixte ale oficialilor ruși (negarea implicării) și politica de discreție a autorităților moldovene amplifică incertitudinea publică.

● CONCLUZII

Nerezolvarea problemei dronelor ca instrument hibrid va compromite grav securitatea națională a Republicii Moldova. Fără o apărare aeriană eficientă, spațiul aerian moldovenesc rămâne expus intruziunilor și atacurilor, cu riscul producerii de victime sau pagube majore. Social, situația poate alimenta teama în rândul cetățenilor și poate submina încrederea în instituții. Prin urmare, este necesară o abordare intersectorială, adică o cooperare strânsă între ministere (Apărare, Afaceri Interne, Externe), serviciile de securitate, societatea civilă și mediul academic. Toți actorii trebuie implicați în pregătirea și comunicarea măsurilor de răspuns la astfel de incidente de securitate. În plus, informarea corectă și transparentă a populației, folosind date concrete și recomandări de comportament, este esențială pentru a păstra coeziunea socială. Așa cum cere UE, orice violare a spațiului aerian trebuie contracarată cu „măsuri coordonate și proporționale”, principiul urmând a fi implementat și la nivel național.

● RECOMANDĂRI

Guvernamental:

Întărirea Legii apărării spațiului aerian, nu doar clarificând mecanismele de interceptare ci, dacă e nevoie, asigurare de mijloace de distrugere a dronelor ilegale. Creșterea bugetului apărării și achiziționarea de sisteme moderne antidrone și antiaeriene (radare suplimentare, rachete sol-aer, sisteme de bruiaj). Organizarea de exerciții interinstituționale (militare și civile) pentru gestionarea incidentelor cu drone.

Colaborare regională:

Consolidarea cooperării cu Ucraina și România în monitorizarea comună a frontierei aeriene. Participarea activă la misiuni NATO pe flancul estic (ex. Eastern Sentry) și accesarea de fonduri europene dedicate apărării, inclusiv celei aeriene/antidrone. Comunicarea permanentă cu UE și NATO privind amenințările aeriene și planuri de contingență.

La nivel local și societal:

Instruirea autorităților locale și serviciilor de urgență privind răspunsul la atacuri cu drone (planuri precum simulări de evacuare și RO-Alert extinse, autoritățile din Republica Moldova doresc acest sistem românesc). Campanii de informare a publicului în școli, pe canale media și social media, despre tipuri de drone și comportamentul de urmat (ex. evitarea zonelor de impact). Implicarea societății civile și a mediului academic în monitorizarea incidentelor și combaterea dezinformării (ONG-uri de securitate, think-tank-uri locale).

Parteneriate și bune practici:

Adoptarea conceptului de „zid antidrone” pentru Flancul Estic al Europei, în cooperare cu UE. Parteneriate cu firme de tehnologie și instituții de cercetare pentru dezvoltarea de soluții de detectare (radare inteligente, sisteme de bruiaj radio) și analiză strategică pe termen lung. Colaborarea cu țările care au experimente antidrone (de ex. Danemarca cu echipe speciale la porturi, Polonia cu extinderea rețelelor de radar). Încurajarea schimbului de informații operative între statele UE și NATO din regiune pentru reacții rapide la orice amenințare aeriană.

Astfel, prin politici coerente și acțiuni concertate pe multiple paliere (guvern, administrație locală, educație și societate), Republica Moldova își poate întări reziliența aeriană. Măsurile integrate și informarea adecvată a cetățenilor sunt vitale pentru menținerea păcii și stabilității în fața noilor tacticilor hibride rusești.